

NUMER 2 2012 rok (IV) październik 2012

BIULETYN

Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy

Mazowiecki barometr - skuteczne narzędzie prognostyczne

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

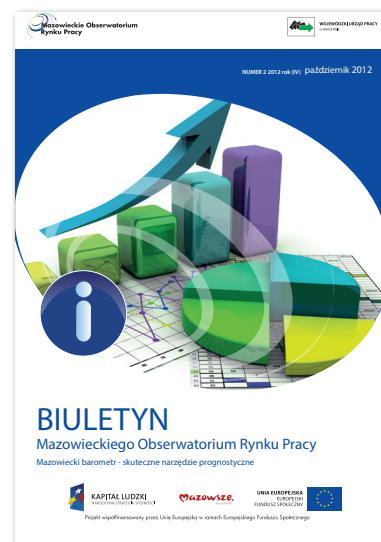
SPIS TREŚCI

Wstęp	1
Twoja firma na tle innych. Nowe narzędzie dla przedsiębiorców	2
Sprawdź jak Twoja firma wypada na tle konkurencji	3
Wiedz więcej niż inni przedsiębiorcy	3
Dlaczego polska gospodarka zawalnia	7
Co dalej z flexicurity? W kierunku efektywnej ALMP	9
Statystyki nie mówią nam wszystkiego, czyli metoda autobiograficzna w badaniu bezrobocia	10
Szkoła zawodowa = pewna praca	12

**Mazowieckie Obserwatorium
Rynku Pracy**

www.obserwatorium.mazowsze.pl
obserwatorium@wup.mazowsze.pl

**Biuletyn Mazowieckiego Obserwatorium
Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Warszawie**

Redakcja:
**Katarzyna Kozakowska
Magdalena Kołomańska
obserwatorium@wup.mazowsze.pl**

Redakcja tekstów:
**Zespół Wydziału Mazowieckiego
Obserwatorium Rynku Pracy**

Korekta:
Magdalena Kołomańska

Opracowanie graficzne, skład i łamanie:
Maciej Nalepa, Michał Galant

Zdjęcia:
Depositphotos, Fotolia, archiwum MORP, archiwum WUP w Warszawie

Wydawca:
**Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy
Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie**

Adres redakcji:
Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
ul. Młynarska 16, 01-205 Warszawa.
tel (22) 578 44 00
obserwatorium@wup.mazowsze.pl
www.obserwatorium.mazowsze.pl
www.wup.mazowsze.pl

**Wydawnictwo bezpłatne w ramach projektu
„Mazowiecki barometr - skuteczne narzędzie
prognostyczne” współfinansowane ze środków
Unii Europejskiej w ramach Europejskiego
Funduszu Społecznego.**

Przedruk materiałów jest możliwy wyłącznie
za zgodą Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Warszawie i za podaniem źródła.

*„Kieruj swoim interesem, bo inaczej on tobą pokieruje”
Benjamin Franklin*

Świat nieustannie się przeobraża. Zmiany są szybkie i nieprzewidywalne. Często dostrzegamy je dopiero wtedy, kiedy już odczujemy ich skutki. Tylko bieżące śledzenie tego, co się wokół nas dzieje, może pozwolić nam na odpowiednie reagowanie. Działania wyprzedzające innych są bowiem kluczem do sukcesu. Dlatego przedsiębiorcy, którzy potrafią wyczuwać płynące z otoczenia sygnały, osiągają na rynku najlepsze wyniki. Realizując unijny projekt „Mazowiecki barometr – skuteczne narzędzie prognostyczne” chcemy im to ułatwić, udostępniając najświeższe i rzetelne informacje o mazowieckiej gospodarce i rynku pracy.

Kolejny numer Biuletynu MORP poświęcamy głównie na przybliżenie działań prowadzonych w ramach projektu „Mazowiecki barometr – skuteczne narzędzie prognostyczne”.

Nasi eksperci w interesujący sposób opisali korzyści, jakie mogą odnieść przedsiębiorcy, którzy sięgną do wyników naszych badań. W tym wydaniu możemy ponadto przeczytać m.in. o przyszłości flexicurity oraz nietypowym spojrzeniu na zjawisko bezrobocia – z perspektywy badania metodą autobiograficzną.

Pragniemy już dziś zaprosić wszystkich przedsiębiorców na przygotowaną przez nas specjalną platformę internetową (www.barometr.mazowsze.pl), na której znajdą wiele przydatnych materiałów. Dowiedzą się z nich m.in. jak w najbliższym czasie będzie rozwijała się gospodarka na Mazowszu, jakie nastroje panują wśród konsumentów i co najważniejsze, będą mogli porównać wyniki swojej firmy z innymi mazowieckimi przedsiębiorstwami działającymi w tej samej branży.

Życzymy przyjemnej lektury!

Zespół Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy

Twoja firma na tle innych. Nowe narzędzie dla przedsiębiorców

Zalogować się na jednej stronie i dzięki temu skuteczniej zarządzać swoją firmą? Niemożliwe? A jednak! Dowiedzie tego Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy, realizując projekt „Mazowiecki barometr – skuteczne narzędzie prognostyczne” w ramach Poddziałania 8.1.2 POKL Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie

Jeżeli nie jesteś dzisiaj zaangażowany w kreowanie jutrzejszych rynków lub nie masz wiedzy co się dzieje na tych rynkach, nie masz szans na konkurowanie z nimi” – o tych słowach amerykańskich ekspertów od zarządzania, Kena Blancharda i Terry Waghorna, powinien pamiętać każdy przedsiębiorca, który chce osiągnąć sukces.

Rzetelna informacja na jedno kliknięcie

Niejednemu czytelnikowi Biuletynu nasunie się od razu pytanie – gdzie statystyczny przedsiębiorca z Mazowsza ma szukać tej wiedzy? Skąd ma się dowiedzieć, jakie wyniki osiągnęła właśnie konkurencja, jaki będzie za rok popyt na wytwarzane przez niego dobra, czy jakie są najbliższe prognozy dla rozwoju jego branży na Mazowszu, w kraju, na świecie? Tych wszystkich informacji szybko, przystępnie i co ważne bezpłatnie dostarczy mu Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy. Wystarczy tylko, że przedsiębiorca przystąpi do projektu i zaloguje się w serwisie www.barometr.mazowsze.pl

Skąd pomysł?

Małe i średnie przedsiębiorstwa są najważniejszą siłą polskiej gospodarki, stanowiąc ponad 99% wszystkich firm i tworząc ¾ miejsc pracy. Jednakże, mimo tak dominującej przewagi, stosunkowo rzadko dedykuje im się badania, które pozwoliłyby lepiej poznać ich specyfikę, a tym samym usprawnić funkcjonowanie. W zasadzie, oprócz kosztownych analiz, mali i średni przedsiębiorcy nie mają możliwości kompleksowej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej swojej firmy na tle branży. Wychodząc temu naprzeciw, Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy postanowiło zrealizować projekt pn. „Mazowiecki barometr – skuteczne narzędzie prognostyczne”.

Dla kogo i po co?

Adresatem projektu są mazowieccy przedsiębiorcy, przede wszystkim z sektora MŚP. Naszym celem jest dostarczenie informacji, która będzie stanowiła dla nich realne wsparcie w zarządzaniu firmą, w jej rozwoju i modernizacji. Główny nacisk chcemy położyć na dynamikę sytuacji na rynku gospodarczym, bo szybkość

Skuteczne narzędzie prognostyczne

dostosowywania się do zmian jest często kluczowa dla kondycji, a niejednokrotnie, jak pokazuje rzeczywistość, nawet przetrwania firmy. Małe i średnie przedsiębiorstwa to przecież barometr gospodarki – najszybciej odczytują zagrożenia i najbardziej im ulegają.

Co proponujemy?

W ramach projektu powstanie prosty w obsłudze, a zarazem atrakcyjny wizualnie portal – platforma internetowa „Mazowiecki barometr”, który będziemy systematycznie zasilać aktualnymi danymi statystycznymi pozyskanymi od pracodawców. Ponadto w serwisie umieścimy wyniki badań własnych, prowadzonych przez Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy.

Co zyskają przedsiębiorcy?

Przedsiębiorca, który zaloguje się na platformie otrzyma dostęp do unikatowego narzędzia – systemu benchmarkingu, pozwalającego na porównanie kondycji przedsiębiorstwa z innymi firmami w regionie. Skorzystanie z benchmarkingu będzie możliwe po wypełnieniu danymi ekonomiczno-finansowymi dotyczącymi firmy (m.in. przychody netto ze sprzedaży, koszty wygenerowania, czy zysk operacyjny) specjalnie przygotowanego formularza. Następnie jedno kliknięcie – system przetworzy informacje i przedsiębiorca otrzyma specjalny, zindywidualizowany raport. Dzięki niemu dowie się, jakie

miejsce zajmuje w rankingu firm ze swojej branży czy też, które obszary są źródłem przewagi konkurencyjnej. Tym samym przekona się o efektywności zarządzania firmą, a uzyskaną wiedzę będzie mógł wykorzystać do przeformułowania strategii jej funkcjonowania. Chcemy pokazać przedsiębiorcom, że warto nie tylko porównywać się z innymi, ale przede wszystkim wyciągać z tego wnioski. Nazwanie problemów jest bowiem pierwszym krokiem do ich rozwiązania.

Warto skorzystać

Portal „Mazowiecki barometr” to nie tylko system benchmarkingu, to również przejrzysty dostęp do informacji z zakresu analiz i prognoz makroekonomicznych (dla gospodarki narodowej i najważniejszych partnerów handlowych Polski) oraz mezoekonomicznych (dla Mazowsza). Przedstawimy je w formie zarówno krótkich komunikatów, jak i dłuższych raportów. Będzie można zatem szybko, w zależności od potrzeby, zapoznać się z najważniejszymi informacjami, jak i dokładnie poznać określone zagadnienia ekonomiczne.

Dzięki badaniom prowadzonym w projekcie dowiemy się m.in., w których powiatach Mazowsza jest największy, a w których najmniejszy popyt na pracę, jakie zawody były najbardziej poszukiwane przez pracodawców i jakie są prognozy zatrudnienia. Ponadto poznamy trendy konsumenckie na mazowieckim

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

rynku, jak i nastroje gospodarcze panujące wśród pracodawców.

Dodatkową zaletą będzie poziom szczegółowości prezentowanych przez nas analiz. Zazwyczaj prowadzi się je z poziomu branży, a my gdzie tylko będzie to możliwe zejdziemy szczebel niżej w klasyfikacji PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) – do poziomu działu i dzięki temu dostarczymy użytkownikom portalu dokładniejszych danych.

Projekt pomyślany jest w taki sposób, aby służył wszystkim zainteresowanym. Nie trzeba posiadać fachowej wiedzy ekonomicznej, aby poznać i zrozumieć, jaka jest obecnie i w jakim kierunku kształ-

tuje się sytuacja ekonomiczna nie tylko Mazowsza, kraju, głównych partnerów gospodarczych Polski, ale przede wszystkim własnej firmy. Nie sztuką jest przecież dostarczyć suchych informacji, ale sztuką jest przekazać je w sposób zrozumiały i użyteczny, i taki jest właśnie cel naszego projektu. Zawiłości ekonomiczne wyjaśnimy dokładnie i podamy w sposób zrozumiały dla każdego – zarówno dla początkujących, jak i doświadczonych przedsiębiorców.

Kiedy ruszamy?

Rozpoczęcie działania portalu „Mazowiecki barometr” planujemy na listopad

2012 roku, ale już dziś zachęcamy przedsiębiorców do zalogowania się na platformie. Jesteśmy przekonani, że każdy, kto zdecyduje się wziąć udział w naszym projekcie, odnajdzie na portalu cenne informacje, które pomogą mu w efektywnym zarządzaniu firmą.

Magdalena Kołomańska

Moduł mikroekonomiczny w projekcie Mazowiecki barometr - skuteczne narzędzie prognostyczne

Sprawdź jak Twoja firma wypada na tle konkurencji

Prowadzenie firmy zawsze wiąże się z ryzykiem, które jednak można i należy ograniczać. Przedsiębiorcy, którzy osiągają sukcesy zawodowe zawdzięczają je przede wszystkim swojej ciężkiej pracy, ale także trafnym decyzjom biznesowym. Do ich podjęcia potrzebne są aktualne dane m.in. o tym, jaka jest sytuacja finansowa ich firmy w porównaniu do konkurencji. Chcąc zaoszczędzić Państwa cenny czas, w module „Prognozy mikroekonomiczne” będziemy co kwartał umieszczać szczególnie raporty o sytuacji finansowej firm w województwie mazowieckim

W tym module będą zamieszczone krótkie raporty o tym jak mazowieckie firmy radzą sobie na tle przedsiębiorstw z pozostałych województw. Przedsiębiorcy znajdą tam nie tylko informacje zagregowane dla firm z całego województwa, ale przede wszystkim pogłębione analizy sytuacji finansowej w mazowieckich firmach z poszczególnych branż. Przykładowo, będzie można tam znaleźć informacje o kondycji finansowej firm budowlanych lub handlowych z województwa mazowieckiego w porównaniu do analogicznych przedsiębiorstw z innych regionów Polski. Za każdym razem prezentowane dane i analizy będą dotyczyły ostatnich 8 kwartałów, co pozwoli uchwycić główne tendencje w zakresie kształtowania się podstawowych wskaźników finansowych (m.in. przychodów, kosztów, rentowności itp.). W raportach będziemy zamieszczać również informacje o najważniejszych zagrożeniach dla kondycji finansowej przedsiębiorstw w przyszłości, jakie będą wyłaniać się z cyklicznych analiz danych finansowych.

Przedsiębiorcy, którzy wprowadzą do modułu dane finansowe dotyczące swoich firm, będą mieli możliwość porównania sytuacji finansowej ich przedsiębiorstw z innymi mazowieckimi firmami działającymi w tej samej branży. Dzięki takim informacjom będą mogli szybko sprawdzić jak osiągnęli przez nich wyniki finansowe wypadają na tle najbliż-

szej konkurencji. Wnioski z takiej analizy mogą okazać się bardzo cenne nie tylko do oceny ich bieżącej sytuacji, ale przede wszystkim do zbudowania skutecznej strategii dalszego rozwoju. Przykładowo, gdyby okazało się, że konkurencja osiąga znacznie lepsze wyniki finansowe, przedsiębiorca powinien zastanowić się, w jaki sposób ograniczyć koszty i jak zwiększyć przychody. Moduł analiz mikroekonomicznych ma służyć jako narzędzie wczesnego ostrzegania. Wszelkie dane, które zostaną wprowadzone przez przedsiębiorców do modułu będą wykorzystywane tylko i wyłącznie do porównania sytuacji ich firm z konkurencją. Moduł analiz mikroekonomicznych umożliwia dwa sposoby wprowadzania danych: bezpośrednio na stronie internetowej lub w gotowym arkuszu kalkulacyjnym. Ta druga metoda będzie wygodna szczególnie dla tych przedsiębiorców, którzy ozebranie niezbędnych informacji finansowych mogą poprosić swoich księgowych.

Aby zaktualizować analizę kondycji swojej firmy przedsiębiorcy będą musieli jedynie zasilic moduł danymi finansowymi za kolejny kwartał, bo wszystkie wcześniej wprowadzone dane będą zapamiętane. W efekcie indywidualny raport dla przedsiębiorców będzie pokazywał zmiany sytuacji finansowej ich firm na tle konkurencji w okresie ostatnich kwartałów. Wszyscy przedsiębiorcy, którzy będą aktywnie korzystali z modułu, będą regularnie otrzymywali najbardziej aktualne dane o sytuacji finansowej przedsiębiorstw z ich branży.

Wiktor Wojciechowski - doktor nauk ekonomicznych, absolwent Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, w latach 2004-2008 pracownik Narodowego Banku Polskiego, w którym kierował Zespołem ds. Badań Rynku Pracy, były członek Rady Edukacji Ekonomicznej NBP, b. wiceprezes i główny ekonomista Fundacji FOR, od listopada 2011 r. główny ekonomista INVEST-BANKU.

Moduł mezoekonomiczny w projekcie Mazowiecki barometr - skuteczne narzędzie prognostyczne

Wiedz więcej niż inni przedsiębiorcy!

Jakie oferty pracy ukazały się w Twoim powiecie w ostatnim półroczu? Jak przedsiębiorcy z Twojego powiatu oceniają swoje perspektywy rozwoju na najbliższy rok? Co mieszkańcy Twojego powiatu sądzą o swojej sytuacji ekonomicznej? Czym wyróżnia się Twój powiat na tle całego województwa i kraju? Jak jest dziś, a jak przypuszczalnie będzie jutro?

Tylko wybrane pytania, na które odpowiada projekt Mazowiecki barometr – skuteczne narzędzie prognostyczne, moduł: prognozy mezoekonomiczne realizowany przez Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Warszawie przy współudziale firmy badawczej SMG/KRC Millward Brown. Na projekt składają się cztery bardzo ambitne zadania badawcze mające dostarczyć wiedzy o sytuacji ekonomicznej każdego z 42 powiatów województwa mazowieckiego. Każdy przedsiębiorca, który szuka sprofilowanych informacji o swoim powiecie czy subregionie dotyczących rzeczywistego popytu na pracę, nastrojów gospodarczych, czy koniunktury konsumenckiej (co przecież także przekłada się na sytuację na rynku pracy) już wkrótce uzyska je po zalogowaniu się na specjalnej platformie internetowej (www.barometr.mazowsze.pl).

Mezoeconomia – co to takiego?

Na początek krótkie przypomnienie. W ekonomii wyróżnić możemy co najmniej trzy poziomy analizy: makroekonomiczny, mikroekonomiczny oraz mezoekonomiczny. Na poziomie mikroekonomicznym analizowane są prawidłowości rządzące zachowaniami jednostek (np. pojedynczego konsumenta, przedsiębiorcy, czy pracownika). Na poziomie makroekonomicznym analizie poddawane jest funkcjonowanie całych gospodarek (np. gospodarki Polski). Poziom mezoekonomiczny to analizy dotyczące branż, sektorów, określonych grup społecznych czy gospodarek lokalnych. Jest to więc poziom pośredni mieszczący się gdzieś między mikro a makroekonomią. Tego też poziomu dotyczy omawiany moduł projektu Mazowiecki barometr. Na moduł ten składają się cztery zadania badawcze odnoszące się do mazowieckiego rynku pracy, tj.

1) Analiza ofert pracy zamieszczanych w publikatorach drukowanych i internetowych oraz zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy;

2) Badanie nastrojów gospodarczych (m.in. prowadzone wśród pracodawców poszczególnych powiatów);

3) Badanie koniunktury konsumenckiej (m.in. prowadzone wśród ogółu mieszkańców poszczególnych powiatów);

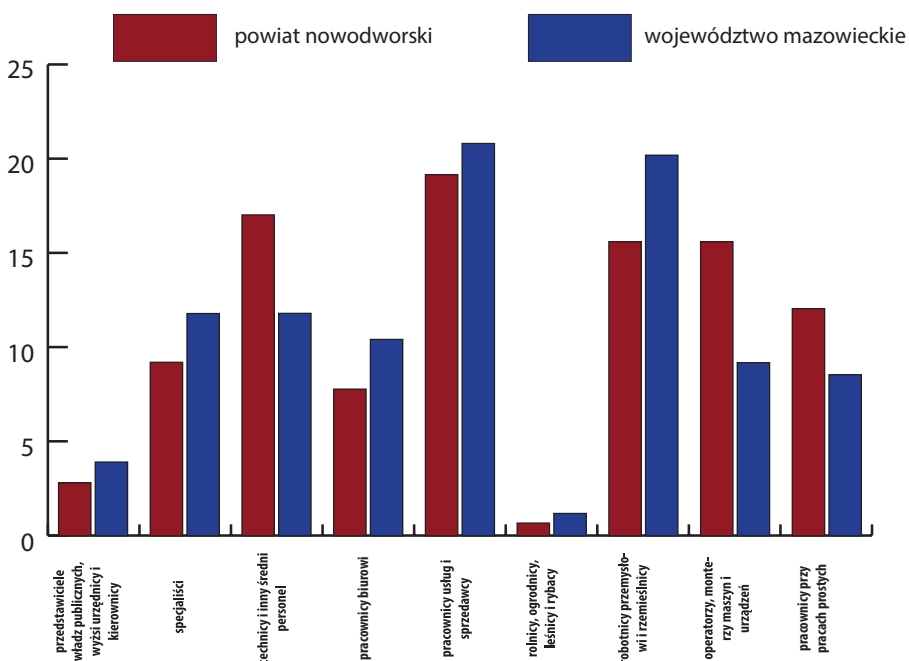
4) Regionalne prognozy gospodarcze (tj. synteza najistotniejszych informacji z punktu widzenia przyszłości gospodarczej województwa).

Praca w powiecie

Wiele dotychczas prowadzonych analiz mazowieckiego rynku pracy ograniczało się do poziomu całego województwa. Niewiele jest systematycznych badań pozwalających uzyskać informację o sytuacji pojedynczego powiatu. Powiatowe Urzędy Pracy gromadzą informacje o za-

wodach deficytowych i nadwyżkowych na podstawie swoich rejestrów. Analizie poddawana jest także struktura bezrobocia w powiecie. Często jednak informacje te nie mówią wszystkiego o lokalnym rynku pracy. Przykładowo informacja o popycie na pracę uzyskiwana w taki sposób ogranicza się wyłącznie do informacji o pracodawcach obecnych w rejestrach PUP. Warto tymczasem na bieżąco monitorować sytuację na lokalnym rynku pracy starając się poznać całościowy popyt na pracę. W tym celu w ramach projektu Mazowiecki Barometr prowadzona jest co pół roku analiza ofert pracy – zarówno tych zgłaszanych do PUP, jak i tych zamieszczanych w rozmaitych publi-

Zapotrzebowanie na zawody w świetle ofert pracy umieszczonych w publikatorach i zgłaszanych do PUP. Przykład powiatu nowodworskiego na tle województwa mazowieckiego.

Źródło: Raport z analizy ogłoszeń o pracę w województwie mazowieckim. Powiat nowodworski, Badanie przeprowadzone przez SMG/KRC Millward Brown na zlecenie Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy.

katorach drukowanych i internetowych. W ramach jednego cyklu badawczego analizie poddawanych jest łącznie aż 6 000 ogłoszeń o pracę i 4200 ofert pracy zgłoszonych do PUP. Oferty pracy analizowane są pod kątem wymogów stawianych kandydatom do pracy, rodzaju branż, typów prac, wymiaru czasu pracy, a także innych kwestii. Już wkrótce, wchodząc na stronę Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy, będzie można zapoznać się ze strukturą popytu na pracę zarówno w całym województwie, jak i w konkretnym powiecie lub subregionie. W kolejnych cyklach badania będzie można zidentyfikować zmiany, jakie pojawiają się w omawianym zakresie w stosunku do poprzedniego okresu.

Wykres na str. 2 przedstawia przykładowe zestawienie dotyczące zapotrzebowania pracodawców na określone zawody wyłaniające się z analizy ogłoszeń o pracę i ofert pracy zgłoszonych do PUP. Jako ilustracja posłużył tu powiat nowodworski. Jak wynika z wykresu, w powiecie nowodworskim występuje relatywnie (na tle całego województwa) wyższe (choć nieznacznie) zapotrzebowanie na techników, operatorów maszyn i pracowników zatrudnionych przy pracach prostych. Największe zapotrzebowanie dotyczy pracowników usług i sprzedawców, co ma miejsce zarówno

w przypadku powiatu nowodworskiego, jak i całego województwa.

Będą zatrudniać czy będą zwalniać?

Poza analizą ofert pracy zamieszczanych w publikatorach lub PUP warto także bezpośrednio zapytać pracodawców w danym powiecie, jak kształtowała się ich polityka zatrudnieniowa w ostatnim półroczu (ile osób zwolnili, ile zatrudnili). Ciekawe jest także to, ile osób planują zatrudnić, a ile zwolnić w nadchodzącym półroczu. Przydatna może też być informacja o branżach, w których poszukuje się najczęściej pracowników, czy o kwalifikacjach i kompetencjach, na które jest największy popyt w powiecie lub subregionie. Danych takich dostarczają badania kwestionariuszowe prowadzone w ramach projektu Mazowiecki Barometr wśród łącznie 1 200 pracodawców działających w 42 powiatach mazowieckich. Zgromadzone dane zestawiane są z najważniejszymi wskaźnikami gospodarczymi dotyczącymi województwa i danego powiatu/subregionu, dzięki czemu każdy zainteresowany otrzyma syntetyczną informację o lokalnych nastrojach gospodarczych.

Poniżej przedstawiono zestawienie odpowiedzi na przykładowe pytanie dotyczące planów zatrudnieniowych pracodawców województwa mazowieckiego

według subregionu. Jak wynika z prezentowanych wyników, blisko ¾ pracodawców Mazowsza nie planuje przyjmować do pracy nowych pracowników w ciągu kolejnych 6 miesięcy. Poza subregionem warszawskim, w każdym z subregionów około 20% pracodawców planuje takie przyjęcia. W subregionie warszawskim jest to ponad 27%.

Będą kupować czy poczekają na lepsze czasy?

Koniunktura konsumencka bezpośrednio przekłada się na skłonność pracodawców do zatrudniania nowych pracowników. Popyt na określone produkty i usługi skutkować bowiem może zwiększeniem popytu na pracę osób je wytwarzających. W związku z powyższym, w ramach projektu Mazowiecki Barometr prowadzone jest badanie kwestionariuszowe nastrojów konsumenckich wśród mieszkańców 42 powiatów województwa mazowieckiego. Badana jest m.in. skłonność mieszkańców Mazowsza do dokonywania istotnych zakupów (np. dóbr trwałych o łącznej wartości przekraczającej 2 tys. zł), czy tzw. Bieżący Wskaźnik Ufności Konsumenckiej. Wskaźnik ten informuje o nastrojach konsumentów w oparciu o ich ocenę sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego, krajowej gospodarki oraz faktu dokonywania przez nich istotnych zakupów. Wskaźnik przy-

Zestawienie odpowiedzi na przykładowe pytanie dotyczące planów zatrudnieniowych pracodawców województwa mazowieckiego według subregionów

Czy w ciągu kolejnych 6 miesięcy w Pana(i) firmie planowane są przyjęcia pracowników?				
podstawa: wszyscy respondenci	N=	TAK	NIE	Nie wiem/trudno powiedzieć
Ogółem	1200	21,8%	73,3%	5,0%
Subregion				
CIECHANOWSKO - PŁOCKI	199	21,6%	75,9%	2,5%
OSTROŁĘCKO - SIEDLECKI	199	19,1%	75,9%	5,0%
RADOMSKI	198	20,2%	75,8%	4,0%
M.ST. WARSZAWA	201	27,4%	66,7%	6,0%
WARSZAWSKI WSCHODNI	199	19,6%	74,4%	6,0%
WARSZAWSKI ZACHODNI	204	22,5%	71,1%	6,4%

Źródło: badanie kwestionariuszowe wśród pracodawców przeprowadzone przez SMG/KRC Millward Brown na zlecenie Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy

muje wartości od -100 do 100, przy czym wartość dodatnia informuje o przewadze osób oceniających pozytywnie sytuację własną i sytuację gospodarki, natomiast wartość ujemna o przewadze osób oceniających tę sytuację negatywnie.

Wyniki badań kwestionariuszowych zestawiane są z innymi wskaźnikami, takimi jak np. dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwie domowym. Wartości wszystkich danych i wskaźników prezentowane będą w sposób syntetyczny wraz z komentarzem objaśniającym – zarówno dla całego województwa, jak i dla poszczególnych powiatów/subregionów.

Poniżej przedstawiono przykładowy wynik badania ufności konsumenckiej. Jako ilustracja posłużył tu podregion radomski. Bieżący wskaźnik ufności konsumenckiej dla podregionu radomskiego przyjął wartość ujemną -28,1. Wartość wskaźnika dla podregionu radomskiego jest przy tym niższa od średniej wartości wskaźnika dla całej Polski, co świadczy o tym, że mieszkańcy subregionu relatywnie bardziej pesymistycznie (szczególnie w stosunku do mieszkańców województwa) oceniają sytuację własną i gospodarki całego kraju [za: Powiat radomski.

Trendy konsumenckie w okresie I-VI 2012, SMG/KRC Millward Brown na zlecenie Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy].

Jaka przyszłość?

Zgromadzone informacje dotyczące lokalnych gospodarek poddane zostaną całościowej analizie, na podstawie której powstanie raport prognostyczny nt. sytuacji gospodarczej całego województwa mazowieckiego. Zestawienie najważniejszych danych uzyskanych z dostępnych zbiorów oraz wygenerowanych w drodze własnych badań kwestionariuszowych pozwoli na bieżącą ocenę sytuacji i sformułowanie wniosków i przewidywań na przyszłość.

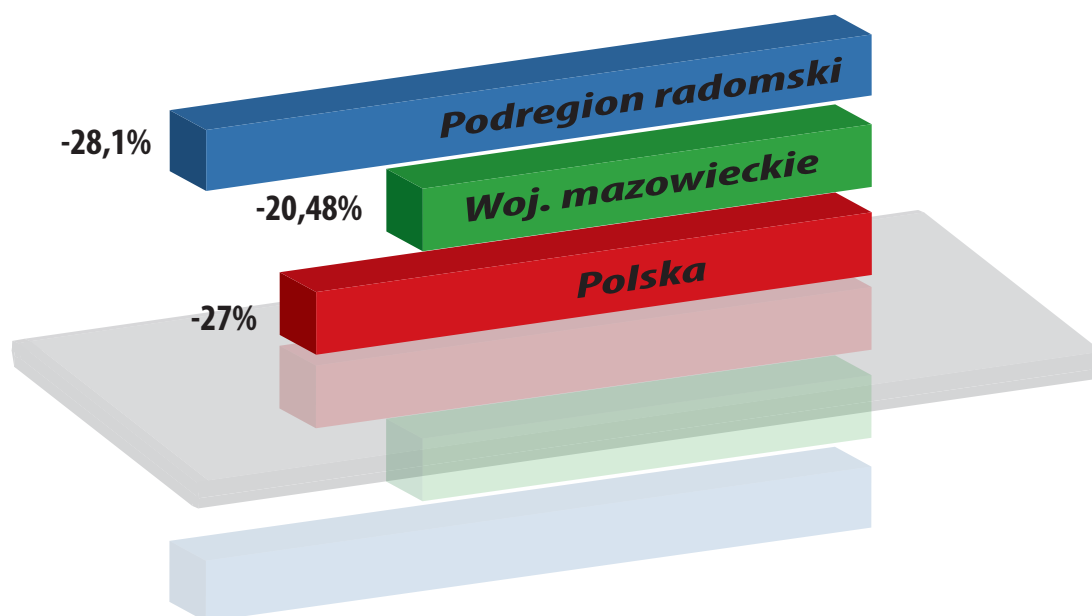
Umieszczenie danych z pierwszego półrocza realizacji modułu na stronach internetowych Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy planowane jest na listopad 2012 roku. Wszelkie informacje znajdą się na wspomnianej wcześniej platformie dedykowanej projektowi „Mazowiecki barometr – skuteczne narzędzie prognostyczne” (www.barometr.mazowsze.pl). Każdy przedsiębiorca, który zarejestruje się na tej platformie uzyska wiele sprofilowanych danych przekładających się bezpośrednio na sytuację rynkową

firmy. Powyżej przedstawiono jedynie przykładowe zestawienia wybrane wyrywkowo z szerokiego spektrum, które dostępne będzie dla wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorców.

Łukasz Łotocki - doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Instytucie Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego. Autor publikacji, realizator badań oraz wykładowca akademicki z zakresu socjologii, polityki społecznej i metodologii badań społecznych. Specjalizuje się w badaniach migracji międzynarodowych i badaniach sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

Bieżący wskaźnik ufności konsumenckiej 2012 – podregion radomski na tle województwa mazowieckiego i całego kraju

Źródło: Powiat radomski. Trendy konsumenckie w okresie I-VI 2012, SMG/KRC Millward Brown na zlecenie Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy.

Moduł makroekonomiczny w projekcie Mazowiecki barometr - skuteczne narzędzie prognostyczne

Dlaczego polska gospodarka zwalnia?

Pogłębiający się kryzys w strefie euro oraz związana z nim niepewność nie pozostają bez wpływu na sytuację polskiej gospodarki, która w ostatnich kwartałach zaczęła coraz bardziej zwalniać. Mniej korzystne warunki makroekonomiczne mają bezpośrednie przełożenie na warunki, w jakich funkcjonują mazowieckie przedsiębiorstwa. Celem modułu makroekonomicznego Mazowieckiego Barometru jest regularne dostarczanie przedsiębiorcom, w możliwie przystępny sposób, aktualnych informacji makroekonomicznych wraz z krótkim umówieniem

Pod koniec III kwartału 2012 roku stało się oczywiste, że polska gospodarka zwalnia bardziej niż spodziewano się tego jeszcze pół roku temu. O ile większość ówczesnych prognoz przewidywała wzrost gospodarczy w 2013 r. bliżej 3%, to obecnie coraz więcej instytucji prognozuje wzrost w okolicach 2% lub nawet niżej. Silniejsze od przewidywanego hamowanie gospodarki polskiej to w znacznej mierze efekt pogłębiającego się kryzysu zadłużenia w strefie euro.

Co się dzieje w strefie euro?

Światowy kryzys finansowy, który wybuchł pod koniec 2008 roku, spowodował znaczny wzrost długu publicznego w większości państw europejskich. Kryzysowi bankowemu towarzyszyła głęboka recesja, co oznaczało spadek dochodów podatkowych poszczególnych państw połączony ze zwiększonymi wydatkami na m.in. zasiłki dla bezrobot-

nych czy wsparcie upadających banków. Jednocześnie kryzys obnażył narastające przez lata w gospodarce europejskiej nierównowagi. Gospodarki krajów Europy Południowej, takie jak Grecja, Portugalia, Włochy, Hiszpania, czy leżąca bardziej na północy Irlandia przestały być konkurencyjne (kraje te są także określane mianem PIIGS, od pierwszych liter ich nazw - Portugal, Ireland, Italy, Greece, Spain), a ich wzrost gospodarczy w latach poprzedzających kryzys był w znacznej mierze napędzany nadmiernie rosnącym zadłużeniem.

Cztery lata po wybuchu kryzysu finansowego nie można go uznać za zakończony. Kraje Europy Południowej dotąd nie były w stanie naprawić swoich finansów publicznych i choć pewien postęp jest już widoczny, to wciąż jednak wydają więcej niż wynoszą ich dochody. Podobnie jest z konkurencyjnością - choć można zaobserwować pewną poprawę, wciąż jeszcze stosunek płac do

produktywności wypada w tych krajach znacznie gorzej niż np. w Niemczech. Do tego wszystkiego dochodzą problemy w sektorze bankowym - duże straty związane ze złymi kredytami udzielonymi m.in. przedsiębiorstwom i gospodarstwom domowym na południu oraz ucieczka depozytów na północ. Zarówno gospodarstwa domowe, jak i inwestorzy instytucjonalni bojąc się o kondycję banków na południu Europy i możliwość rozpadu strefy euro przenoszą swoje środki na północ, przede wszystkim do Niemiec. Liczą przy tym, że gdyby zniknęło euro ich środki zostaną przeliczone na nowe marki, a nie np. na nowe drachmy czy liry.

W warunkach dużej niepewności oraz problemów z dostępem do kredytów przedsiębiorstwa mniej inwestują i, gdy gospodarstwa domowe także powstrzymują się od większych zakupów, wzrost gospodarczy pozostaje mizerny. Rozwiązaniem nie są również większe wydatki publiczne, ponieważ wraz ze

wzrostem deficytów rośnie niebezpieczeństwo bankructwa poszczególnych państw, pogłębiając niepewność i obawy o przyszłość gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw. Dotychczas podejmowane działania antykryzysowe – kolejne pakiety ratunkowe dla krajów PIIGS – przynosiły tylko co najwyżej chwilową poprawę nastrojów, jednak nie były w stanie przekonywująco rozwiać wątpliwości co do przyszłości strefy euro i poszczególnych państw Europy Południowej. Również obecne działania Europejskiego Banku Centralnego (zapowiedź nielimitowanego skupu obligacji państw korzystających ze wsparcia europejskich mechanizmów stabilności) tylko przejściowo uspokoiły sytuację. Do kryzysu finansowego dochodzą inne kwestie – w Hiszpanii zaczął nasilać się kryzys konstytucyjny związany z separatystycznymi dążeniami Katalonii. Warto natomiast zauważyć, że najczęściej dotknięte w początkowej fazie kryzysu kraje bałtyckie, dzięki zdecydowanym planom oszczędnościowym oraz reformom były w stanie, w przeciwieństwie do państw Europy Południowej, powrócić już na ścieżkę wzrostu gospodarczego.

Jakie są tego konsekwencje dla Polski?

W 2011 roku prawie 80 % polskiego eksportu trafiło do krajów Unii Europejskiej (w tym prawie 55% do krajów strefy euro). Jednocześnie stamtąd pochodzi ok. 80 % inwestycji zagranicznych lokowanych w Polsce. Dlatego problemy strefy euro oznaczają wolniej rosnący popyt na polskie towary eksportowe, a także mniej inwestycji zagranicznych w Polsce, co przekłada się na wolniejszy wzrost gospodarczy. Tak było w 2009 roku, choć należy podkreślić, że wówczas recesja w strefie euro była znacznie głębsza niż obecnie. Dzięki splotowi kilku czynników, Polska była wtedy jedynym krajem w UE z rosnącą gospodarką. Mocne osłabienie się złotego sprawiło, że pomimo malejącego popytu ze strony naszych partnerów, wartość polskiego eksportu w przeliczeniu na złote nie spadła. Napływ środków unijnych doprowadził do znacznego wzrostu inwestycji publicznych, co w połączeniu z wcześniejszą obniżką podatków (zmiany w PIT, a także obniżenie składki rentowej) pozwoliło na podtrzymanie krajowego popytu. Również dzięki relatywnie ostrożnej polityce kredytowej w poprzednich latach polski sektor bankowy w wyniku spowolnienia nie odnotował w 2008 i 2009 roku niebezpiecznie wysokich strat. Polski sektor bankowy obecnie pozostaje stabilny, a płynny kurs walutowy także i teraz łagodzi skutki recesji w strefie euro. Jednocześnie jednak ze względu na zły stan finansów publicznych oraz wykorzystanie już znacznej części środków unijnych

z perspektywy budżetowej 2007-2013, obecnie trudniej będzie podtrzymać popyt wewnętrzny, jak miało to miejsce w 2009 roku.

Jak wyglądają najnowsze dane dla Mazowsza?

Sytuacja makroekonomiczna Polski silnie wpływa na warunki w jakich funkcjonują mazowieckie przedsiębiorstwa. Należy jednak zauważyć, że wpływ ten jest zróżnicowany w zależności od branż i sektorów gospodarki. Celem modułu makroekonomicznego Mazowieckiego Barometru jest informowanie w sposób możliwie przystępny mazowieckich przedsiębiorców o obecnych tendencjach w gospodarce.

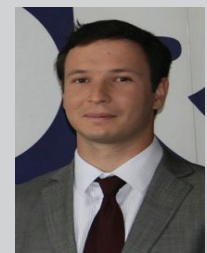
- Informacje miesięczne ukazujące się na początku każdego miesiąca omawiają sytuację w budownictwie, przemyśle, handlu detalicznym oraz na rynku pracy, zarówno dla Polski ogółem, jak i samego Mazowsza. Uzupełnieniem tego jest omówienie nastrojów konsumentów oraz ocen koniunktury zgłaszanej przez przedsiębiorców według sekcji oraz ogólnopolskich wskaźników cenowych.

- W połowie każdego kwartału ukazuje się raport omawiający kierunki zmiany polityki kredytowej banków – czy będą one zaostrzać czy raczej łagodzić warunki przyznawania kredytów. Poza tym raport zawiera informacje o spodziewanych zmianach stóp procentowych oraz tendencjach odnośnie kursu walutowego.

- Dwa miesiące po końcu każdego kwartału, po opublikowaniu danych przez GUS, przedstawiany jest raport omawiający wzrost PKB, zarówno od strony popytowej (konsumpcja, inwestycje, zapasy, eksport netto), jak i od strony podażowej (budownictwo, przemysł,

usługi). Raport zawiera także informacje o dochodach ludności (dochody z pracy, renty, emerytury), sytuacji na rynku pracy, inflacji oraz koniunkturze (w oparciu o badania NBP).

- Uzupełnieniem bieżących opracowań są publikowane raz na pół roku raporty prognostyczne dla Polski oraz naszych głównych partnerów handlowych. Raporty zawierają zestawienie prognoz różnych instytucji oraz omówienie źródeł różnic pomiędzy nimi, co może pozwolić czytelnikowi na wyrobienie sobie własnej opinii na temat szans i zagrożeń dla wzrostu gospodarczego w poszczególnych krajach.

Aleksander Łaszek - absolwent ekonomii Szkoły Głównej Handlowej, stypendysta Programu Socrates-Erasmus na Uniwersytecie Sztokholmskim. Obecnie doktorant w Kolegium Analiz Ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej, gdzie w ramach doktoratu prowadzi badania nad wpływem kryzysów bankowych na długookresowy wzrost gospodarczy. Ekonomista w Fundacji FOR, w której m.in. zajmuje się instytucjonalnymi uwarunkowaniami długookresowego wzrostu gospodarczego oraz odpowiada za licznik długu publicznego i stronę www.dlugubliczny.org.pl

Co dalej z flexicurity? W kierunku efektywnej ALMP.

Flexicurity to podejście do problemu elastyczności i zabezpieczenia społecznego powiązane z uczestnictwem w rynku pracy. Podejście to jest odpowiedzią na postęp technologiczny i globalizację, które zmieniają potrzeby pracowników i przedsiębiorstw

Przedsiębiorcy zobligowani są do nieustannej adaptacji i rozwoju swoich usług. Powoduje to rosnące zapotrzebowanie na nowe umiejętności. Z drugiej strony pracownicy powinni być świadomi, że restrukturyzacja przedsiębiorstwa nie jest zjawiskiem incydentalnym tylko codziennym. Ochrona, jaką posiadali wykonując daną pracę, okazuje się niejednokrotnie nieskuteczna i nieefektywna dla pracodawcy wobec zmieniającego się rynku. Aby zapewnić ciągłość kariery zawodowej pracownicy potrzebują nowej formy zabezpieczenia, która pozwoli im dostosować się do zmian, przy jednoczesnej wysokiej pewności zatrudnienia. Flexicurity ma więc za zadanie pomóc pracodawcy w uzyskaniu nowych umiejętności na elastycznym rynku pracy, zapewnić wysoki poziom zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego.

O strategii flexicurity

Strategia flexicurity jest odpowiedzią na wspólnotowe podejście do rynku pracy, w którym widoczna jest potrzeba sprostania konkurencji, przy jednoczesnym zachowaniu europejskiego modelu zabezpieczenia społecznego. Jest to polityka, która nie koncentruje się na zachowaniu miejsc pracy, lecz na zachowaniu wysokiego poziomu zabezpieczenia społecznego. Wspieranie elastycznego rynku pracy i zachowanie wysokiego poziomu zabezpieczenia społecznego może być efektywne jedynie w przypadku, gdy pracownicy otrzymają instrumenty wspomagające przystosowanie się do zmian i pozwalające im pozostać na rynku pracy. Dlatego też strategia w szczególności, kładzie nacisk na aktywną politykę rynku pracy, kształcenie ustawiczne i szkolenia oraz wspieranie równych szans.

Flexicurity jest definiowane przez Komisję Europejską jako „strategia zwiększająca, w tym samym czasie i celowo, elastyczność rynków pracy, organizacji zajmujących się pracą i relacji pracowniczych z jednej strony, oraz bezpieczeństwa – bezpieczeństwa zatrudnienia i bezpieczeństwa socjalnego – z drugiej. Główną zasadą leżącą u podstaw strategii flexicurity jest to, że elastyczność i bezpieczeństwo nie powinny być postrzegane jako przeciwstawne wartości, ale że mogą się one wzajemnie wspierać”.

ALMP – jeden z filarów

Istotna dla wykorzystania koncepcji flexicurity jest efektywna aktywna polityka rynku pracy (ALMP). Aktywna polityka rynku pracy powinna ułatwiać pracownikom radzenie sobie z gwałtownymi zmianami po stronie popytu na rynku pracy. Ponadto, stwarzać możliwości do aktywnego uczestnictwa w rynku w okresie pozostawania bez pracy pomiędzy kolejnymi etapami zatrudnienia. Tak skonstruowana polityka rynku pracy połączona z systemem kształcenia ustawicznego, powinna zdecydowanie ułatwić wchodzenia na rynek pracy osób w szczególnej trudnej sytuacji, na przykład pracowników bez odpowiednich kwalifikacji.

Europejskie wzorce flexicurity

Do osiągnięcia celów koncepcji flexicurity najbardziej z państw UE zbliżyły się Dania oraz Holandia. Parlament holenderski uchwalił 7 marca 1997 r. ustawę „elastyczność i bezpieczeństwo socjalne”. Za główne rozwiązania mające służyć pogodzeniu elastyczności zatrudnienia z osłoną socjalną, ustawodawca holenderski uznał: wzmocnienie pozycji pracowników niepełnoetatowych, uproszczenie procesu zwalniania pracowników, ułatwienie zawierania umów na czas określony z jednoczesnym ograniczeniem możliwości ich przedłużania oraz zagwarantowanie pewnej płatnej liczby godzin pracownikom na wezwa-

nie. W Holandii od lat bardzo popularnym rozwiązaniem (zwłaszcza wśród kobiet) jest praca na niepełny etat, pozwalająca godzić obowiązki zawodowe i rodzinne. Dzięki wdrażaniu flexicurity zwiększono zatrudnienie, kosztem obniżenia zarobków. Położono również nacisk na aktywizację zawodową kobiet, które dzięki zatrudnieniu w niepełnym wymiarze czasu pracy, mogą godzić obowiązki zawodowe z wychowaniem dzieci.

Wiele państw unijnych już wprowadziło nowe, finansowane ze środków publicznych elastyczne rozwiązania w zakresie pracy w zmniejszonym wymiarze czasu lub podniosło ich poziom, zwiększyło zakres, wydłużyło czas trwania oraz ułatwiło ich stosowanie. Wiele - wzmoc-

niło systemy ubezpieczenia na wypadek bezrobocia (np. poprzez podniesienie poziomu świadczeń, przedłużenie czasu ich trwania lub objęcie świadczeniami nowych grup). Zintensyfikowano wykorzystanie aktywnych instrumentów polityki rynku pracy, w tym zachęt do podejmowania działalności gospodarczej oraz programów szkoleń i praktyk. Aby sprostać większej liczbie osób poszukujących pracy, w niektórych krajach poziom zatrudnienia w służbach zatrudnienia zwiększono o 10 lub więcej procent.

Flexicurity na polskim rynku pracy

W Polsce model flexicurity przyjmuje się ostrożnie. Towarzyszą mu obawy pracowników, dla których pojęcie ela-

styczności zatrudnienia często jest synonimem zagrożenia bezpieczeństwa zatrudnienia. Dotychczas też „polskie” flexicurity nie ma odzwierciedlenia w spadku lub choćby znaczącym ograniczeniu bezrobocia. Najistotniejszym problemem, jaki należy rozstrzygnąć w przyszłości, jest monitoring oraz adresowanie ALMP na polskim rynku pracy. Efektywna ALMP jest bowiem warunkiem koniecznym skuteczności programów stosowanych na lokalnych rynkach pracy.

Marcin Kucharski

*doktor nauk humanistycznych,
absolwent UW, autor pracy doktorskiej
nt. „Koncepcja flexicurity a elastyczne formy
zatrudnienia na polskim rynku pracy”*

Statystyki nie mówią nam wszystkiego, czyli metoda autobiograficzna w badaniach bezrobocia

Stopa bezrobocia na Mazowszu wciąż rośnie. W sierpniu 2012 r. osiągnęła już 10,2 %. Tradycyjnie najwyższe bezrobocie odnotowano w powiecie szydłowieckim (35,9 %), a najniższe w m.st. Warszawa (4,1%). Spośród zarejestrowanych 254 937 bezrobotnych 49,6% stanowiły kobiety. 83,9 % bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku i aż 51,9 % ma wykształcenie niższe niż średnie. Już w tych kilku zdaniach dowiedzieliśmy się, jakie było bezrobocie na Mazowszu. Ale czy na pewno? Czy te nagie liczby, statystyki mówią nam wszystko co powinniśmy wiedzieć o bezrobociu? Czy tak wielowymiarowe zjawisko można po prostu zamknąć w tabelach z rzędami cyfr?

Statystyki to za mało

Już w latach 30 XX w. niedoskonałość takiego postrzegania bezrobocia zauważył polski ekonomista i socjolog stosunków pracy Ferdynand Zwieg, kiedy w „Ilustrowanym Kurjerze Codziennym” pisał: „Mówiąc o bezrobociu, widzieliśmy tylko cyfry – 100 000, 200 000, 300 000 (...) Mało kto widział za tymi cyframi samego człowieka, obraz jego upadku, poniżenia i cierpienia, cały mechanizm jego uczucia i myśli, jego udreki moralnej i fizycznej” (Sufek 2007). Bezrobocie bowiem to nie tylko informacje statystyczne, ale przede wszystkim paląca kwestia społeczna stanowiąca jeden z podstawowych wskaźników wykluczenia społecznego. Długotrwałe bezrobocie dotyczy nie tylko dotkniętych nim jednostek, ale niesie ze sobą poważne skutki społeczne, ekonomiczne i psychiczne dla całych rodzin w ich codziennym życiu. Jak zatem poznać głębiej to zjawisko?

Kilka słów o metodzie autobiograficznej

Największe możliwości dają badania bezrobocia przy wykorzystaniu metody autobiograficznej, zwanej metodą do-

kumentów osobistych. Metodę badania dokumentów osobistych możemy zdefiniować jako metodę badawczą w socjologii empirycznej, która polega na zgromadzeniu i analizie danych oraz informacji

zamieszczonych w różnego rodzaju źródłach pisanych, będących zapisem życiowych doświadczeń ludzi m.in.: autobiografiach, pamiętnikach, dziennikach, czy wypracowaniach szkolnych. Dokumenty

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

do analiz pozyskiwane są najczęściej w drodze ogłaszanych przez socjologów konkursów. Najważniejszą ich cechą jest to, że dają one możliwość zobaczenia ludzi w taki sposób, w jaki oni sami siebie widzą. Położenie głównego nacisku na opisywanie rzeczywistości z perspektywy przeżyć wewnętrznych autorów wybitny polski socjolog – F. Znaniecki określał jako badanie ze „współczynnikiem humanistycznym”.

Metoda autobiograficzna w polskiej tradycji badawczej

Nie wszyscy wiedzą, że badania metodą autobiograficzną mają w Polsce tak długą tradycję. Specjalizowało się w niej wielu wybitnych socjologów, poczynając od wspomnianego już Floriana Znanieckiego, Ludwika Krzywickiego, czy Władysława Grabskiego. Będący jednym z pionierów tej metody, Znaniecki na początku XX wieku, wraz z Wiliamem Thomasem stworzyli klasyczne dziś dzieło „Chłop polski w Europie i Ameryce” (The Polish Peasant in Europe and America), które w całości zostało oparte o „dokumenty osobiste” (listy, pamiętniki) polskich emigrantów badanych przez nich w Stanach Zjednoczonych. Stało się to ewenementem w światowej socjologii, gdyż po raz pierwszy przeanalizowano wyobrażenia, postawy, czy wartości badanych zebrane wśród nich w bezpośredni sposób.

Tradycję badania bezrobocia metodą dokumentów osobistych kontynuował Instytut Gospodarstwa Społecznego w Warszawie na czele z Ludwikiem Krzywickim. Założony jako stowarzyszenie, a obecnie funkcjonujący w strukturach Szkoły Głównej Handlowej, stał się prężnym ośrodkiem badania kwestii społecznych. Ideą przewodnią, jaka przyświecała jego twórcom, było pragnienie rozpoznania problemów społecznych ówczesnej Polski, a także rozwój teorii i praktyki polityki społecznej. Krokiem milowym w działaniach Instytutu było ogłoszenie w 1931 r. konkursu na „Pamiętniki bezrobotnych”. Sytuacja, w jakiej do tego doszło do tego nie była przypadkowa. Na świecie trwał kryzys gospodarczy, który spowodował, że w samej Europie było w 1931r. ponad 10 mln bezrobotnych. Krach na światowych rynkach nie ominął słabej gospodarczo Polski. W rezultacie liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do zatrudnionych z 3% w 1929 r. wzrosła w 1933 r. aż do 43,5%. Zjawisko bezrobocia stało się zatem powszechnym problemem i, choćby w sposób pośredni dotknęło praktycznie wszystkich Polaków, doprowadzając wiele gospodarstw domowych na skraj ubóstwa. Polscy socjologowie z IGS, którym bliskie były problemy społeczne, postanowili zebrać i naukowo opracować świadec-

stwa ludzkich przeżyć w tej wyjątkowo trudnej, często dramatycznej sytuacji. Dostrzeganie przez badaczy tragicznego położenia bezrobotnych podkreślał L. Krzywicki: „Głód i nędza były źródłem, z którego myśl o pamiętnikach się poczęła” (...). Zaangażowanie konkursem przeszło oczekiwania organizatorów. Na odezwę konkursową odpowiedziało aż 774 bezrobotnych. W 1933 r. opublikowano 57 przejmujących relacji (pozostałe dwa planowane tomy w rezultacie się nie ukazały). Ten niezwykle materiał socjologiczny, ukazujący w bezpośredni sposób przeżycia dotkniętych nędzą materialną i cierpieniem psychicznym bezrobotnych mocno poruszył ówczesną opinię publiczną. Jeden z twórców IGS T. Szturm de Sztrem, charakteryzując otrzymane relacje pisał „wzruszenie, gniew, nadzieja – oto uczucia, które wywierają z każdego niemal pamiętnika i które sprawiły, że głośna w swoim czasie księga Pamiętników bezrobotnych jest nie tylko dokumentem epoki, ale również pomnikiem twórczości bezimiennych tłumów w tragicznym okresie przelewającej się po kraju olbrzymiej fali bezrobocia” (Szturm de Sztrem...). W latach 1935-36 kontynuując „cykl pamiętnikarski” Instytut wydał jeszcze „Pamiętniki chłopów”, które obrazowały zjawisko bezrobocia

agrarnego, a w 1939 r. „Pamiętniki emigrantów”.

Metoda autobiograficzna w badaniach zagranicznych

Badania przy użyciu metody dokumentów osobistych podejmowano nie tylko w Polsce. Niemal w tym samym czasie, kiedy ogłaszano w Warszawie konkurs na „Pamiętniki bezrobotnych” troje socjologów: Jahoda, Lazarsfeld i Zeisel przeprowadziło w Marienthalu pod Wiedniem, osadzie fabrycznej dotkniętej całkowitym bezrobociem niezwykle, innowacyjne badania, w których wykorzystali m.in. metodę autobiograficzną. Wnioski z polskich i austriackich badań nad bezrobociem były niemal identyczne. W dobitny sposób ukazywały jak niszczący wpływ na życie i osobowość ludzi ma utrata pracy. Analizy pokazały, że konsekwencją długotrwałego bezrobocia jest popadanie w apatię i bierność, a nie, jak sądzono wcześniej, gwałtowny bunt rodzący się w umysłach dotkniętych bezrobociem jednostek.

Współczesne „Pamiętniki bezrobotnych” – wielki come back

Od ukazania się „Pamiętników bezrobotnych” minęło 70 lat. Czasy były już zupełnie inne, ale jak się okazało

dramaty ludzi bezrobotnych wciąż takie same. W 2000 r. Instytut Gospodarstwa Społecznego postanowił nawiązać do swoich przedwojennych tradycji i ponownie ogłosił konkurs na „Pamiętniki bezrobotnych”, nad którymi patronat objął minister Pracy i Polityki Społecznej. W tej edycji badania uczestnicy nadesłali z całej Polski 1700 prac, spośród których do konkursu zostało zakwalifikowanych 1635 pamiętników. Prace konkursowe po raz pierwszy ukazały się w 2003 r., a ich publikacja była w kolejnych latach kontynuowana (w sumie ukazało się osiem tomów pamiętników). Podobnie jak przedwojenne prace, żywe relacje bezrobotnych stały się ważnym świadectwem swojej epoki. Trudności, z jakimi przyszło się zmagać polskim bezrobotnym na przełomie XX i XXI wieku to m.in. odnalezienie się na rynku pracy w obliczu transformacji ustrojowej, przejścia od gospodarki centralnie sterowanej do gospodarki rynkowej. Lektura „Pamiętników bezrobotnych” jest cennym źródłem wiedzy o zjawisku bezrobocia, bo przedstawionym z perspektywy osób, które często dotkliwie odczuły jego prawdziwe skutki, niejednokrotnie myśląc, jak przetrwać każdy kolejny dzień.

LITERATURA

Budzyński A., opr. Pamiętniki bezrobotnych, t.3, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2005.

Jahoda M., Deutsch M., Cook S., Wykorzystanie dokumentów osobistych, w: Metody badań socjologicznych pod red. S. Nowaka, PWN, Warszawa 1964.

Pamiętniki bezrobotnych, IGS, Warszawa 1933.

Sulek A., Posłowie. Badania w Marienthalu i badania nad bezrobociem w Polsce, w: Bezrobotni Marienthalu M. Jahoda, P.F. Lazarsfeld, H. Zeisel, Oficyna Naukowa, Warszawa 2007.

Thomas W.T., Znaniecki F., Chłop polski w Europie i Ameryce, t. 3 Pamiętnik Emigranta, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1976.

Podsumowanie

Niewątpliwą zaletą metody autobiograficznej jest możliwość uzyskania „czystego materiału badawczego”, czyli takiego, który na etapie powstawania nie jest obciążony ingerencją socjologa. Otrzymany dokument mówi nam zatem o przeżyciach wewnętrznych autora wy-

łącznie z jego perspektywy, a to pozwala na poznanie badanego problemu z jego najgłębszych źródeł. Socjologom nie wolno jednakże zapominać, że i ta metoda ma swoje ograniczenia. Najbardziej oczywistym z nich jest zwykłe fałszowanie, jakiego może dopuścić się autor dokumentu osobistego, choćby z chęci zysku. O tym problemie pisał już L. Krzy-

wicki: „Po pierwsze, wśród bezrobotnych, którzy stanęli do konkursu, wielu mogło ulec złudnej pokusie, że ten uzyska nagrodę, kto przeszedł najcięższe doświadczenia, i dlatego przedstawiali swój los beznadziejnej, niż było w rzeczywistości”. W literaturze jako wadę wskazuje się również fakt, że do konkursów na dokumenty stają tylko niektóre osoby, takie które potrafią w sposób w miarę sprawny formułować pisemnie swoje myśli i chcą publicznie podzielić się swoimi osobistymi doświadczeniami. W mojej opinii nie jest to jednakże istotne obciążenie, gdyż przeżycia osób bezrobotnych zdają się być bardzo podobne, bez względu na umiejętność, czy chęć przekazania swojej relacji.

„Bezrobotny” o jakże ten wyraz brzmi na pozór łagodnie. A ile się w nim mieści tragizmu, to nikt nie odgadnie” – niech te słowa jednego z autorów „Pamiętników bezrobotnych” będą inspiracją do sięgnięcia po ich lekturę.

Magdalena Kołomańska

Socjolog, pracuje przy projekcie „Mazowiecki barometr - skuteczne narzędzie prognostyczne”

Szkolnictwo zawodowe. Kondycja - Potencjał - Potrzeby II

Szkoła zawodowa = pewna praca

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy zaprasza wszystkich uczniów szkół zawodowych do udziału w konkursie szkolnictwa zawodowego. Celem konkursu jest promocja szkolnictwa zawodowego na Mazowszu oraz upowszechnienie korzyści płynących z wykorzystania środków unijnych

Mazowiecki Konkurs Szkolnictwa Zawodowego będzie trwał od 3 września 2012r. do 31 października 2012r. Do udziału w konkursie zachęcamy uczniów szkół zawodowych z województwa mazowieckiego z wyłączeniem osób uczestniczących w systemie kształcenia osób dorosłych. Przedmiotem konkursu jest przygotowanie filmu o tematyce promującej szkolnictwo zawodowe. Czas trwania filmu to maksymalnie 5 minut. Prace powinny być nadsyłane w formacie: AVI, MPG4, DVD. Mogą być one realizowane indywidualnie lub zespołowo (maksymalnie

3-osobowe zespoły). Karty zgłoszeniowe wraz z pracami konkursowymi należy składać osobiście w siedzibie WUP w Warszawie w godzinach pracy urzędu, tj. 8.00-16.00 od poniedziałku do piątku lub przesłać pocztą na adres: Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie ul. Młynarska 16, 01-205 Warszawa z dopiskiem „I Mazowiecki Konkurs Szkolnictwa Zawodowego”. Ocena nadesłanych prac oraz ogłoszenie wyników odbędzie się nie później niż do 20 listopada 2012r., Laureaci konkursu zostaną powiadomieni o wynikach Konkursu i terminie wręczenia nagród do dnia 1 grudnia 2012r.

W konkursie przewidziano następujące nagrody:

I miejsce – talony zakupowe o wartości 4.500 zł

II miejsce – talony zakupowe o wartości 3.000 zł

III miejsce – talony zakupowe o wartości 1.500 zł

Talony mogą być wykorzystane łącznie na sprzęt elektroniczny, oprogramowanie, gry edukacyjne, pozycje książkowe.

Michał Galant

Specjalista ds. CI, MORP.

Wstępna informacja o rynku pracy w sierpniu 2012 roku

Liczba bezrobotnych **254.937** osób

wzrost o 1,2% w porównaniu do lipca 2012 r.

Kobiety

126.390

49,6%

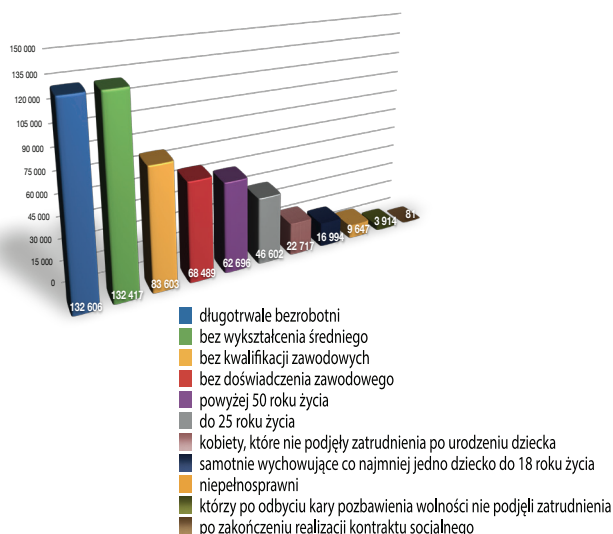

Mężczyźni

128.547

50,4%

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku

bez prawa do zasiłku **213.985** osób 83,9%

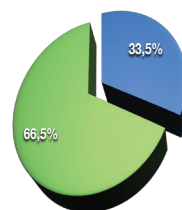
z prawem do zasiłku **40.952** osoby 16,1%

bezrobotni zamieszkali w mieście **144.813** osób 56,8%

bezrobotni zamieszkali na wsi **110.124** osoby 43,2%

Napływ bezrobotnych **23.463** zarejestrowanych

Odływ bezrobotnych **20.488** wyrejestrowanych

Wolne miejsca pracy

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Stopa bezrobocia – 10,2 %

Powiat szydłowiecki - 35,9% (najwyższa stopa bezrobocia)

Powiat m.st. Warszawa – 4,1% (najniższa stopa bezrobocia)

Opracowano w Zespole ds. Statystyk Rynku Pracy
Wydział Regionalnej Polityki Rynku Pracy
Wrzesień 2012r.

Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy

BIULETYN Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy
Warszawa 2012

